

Sygn. akt

PROTOKÓŁ ROZPRAWY GŁÓWNEJ

Dnia 11 kwietnia 2011 roku

Sąd Rejonowy w Janowie Lubelskim w II Wydziale Karnym

Sprawa G S

oskarżonego z art. 207 § 1 k.k. i inne

OBECNI

Przewodniczący Sędzia Sądu Rejonowego Paweł Zwolak

Protokolant starszy sekretarz sądowy Wanda Zygmunt

Prokurator Marian Rożek

Wywołano sprawę o godz. 11.30 Rozprawa odbyła się jawnie.

Na rozprawę stawili się:

oskarżony G S z obrońcą z urzędu adw. Władysławem Kuszem.

Postanowienie

na podstawie art. 193 Konstytucji Rzeczypospolitej
przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu następującej treści pytanie prawne:

Czy przepisy art. 58 § 4 i art. 69 § 4 ustawy – Kodeks karny (Dz. U. 1997 r., Nr 88 poz. 533 z późn. zm.) w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 6 i 8 ustawy z dnia 12 lutego 2010 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy –Kodeks karny wykonawczy oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2010 r., Nr 40, poz. 227) są zgodne z art. 10 w zw. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 178 ust. 1, a nadto, czy są zgodne z art. 2 w zw. z art. 32 ust.1 Konstytucji Rzeczypospolitej.

Uzasadnienie

I.

Sąd Rejonowy w Janowie Lubelskim rozpoznaje sprawę oskarżonego przez Prokuratora Rejonowego w Janowie Lubelskim G R S . W dniu sierpnia 2008 roku do Sądu Rejonowego w Janowie Lubelskim wpłynęły dwa akty oskarżenia przeciwko G R S . W pierwszym z nich zarzucono mu popełnienie w okresie od miesiąca lipca 2009 roku do dnia czerwca 2010 roku czynu z art. 207 § 1 k.k. (sprawa), zaś w drugim popełnienie w dniu lipca 2010 roku czynu z art. 178a § 1 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (sprawa). Postanowieniem z dnia września 2010 roku sprawę połączono do wspólnego rozpoznania ze sprawą . Czyny zarzucone oskarżonemu pozostają w zbiegu realnym.

Oskarżony G R S był uprzednio skazany następującymi wyrokami:

- Sądu Rejonowego w Janowie Lubelskim z dnia stycznia 2008 roku w sprawie za czyn z art. 244 k.k.,
- Sądu Rejonowego w K z dnia października 2009 roku w sprawie za czyn z art. 178a § 1 k.k. ,
- Sądu Rejonowego w Janowie Lubelskim z dnia grudnia 2009 roku w sprawie za czyn z art. 178a § 1 k.k.,
- Sądu Rejonowego w Janowie Lubelskim z dnia czerwca 2010 roku w sprawie za czyn z art. 178a § 1 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Aktualnie w toku procesu G R S pozostaje pod zarzutami popełnienia dwóch czynów: występku z art. 178 a § 1 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz występku z art. 207 § 1 k.k. W stosunku do oskarżonego wywołano opinię biegłych lekarzy psychiatrów i biegłego psychologa z której wynika, iż G R S jest osobą uzależnioną od alkoholu.

W związku z błędną kwalifikacją prawną czynu oskarżonego w zakresie drugiego z nich Sąd Rejonowy w Janowie Lubelskim wydał postanowienie na podstawie art. 399 § 1 k.p.k. uprzedzając o możliwości zakwalifikowania czynu zarzucanego jako występku z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 178a § 1 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., zagrożonego zgodnie z art. 11 § 3 k.k. karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Podstawą wymiaru kary w takiej sytuacji będzie przepis art. 178a § 4 k.k. Przepis art. 178 a § 4 k.k. został wprowadzony przez ustawodawcę Sejm RP na mocy art. 1 pkt 9 i art. 9 ustawy z dnia 12 lutego 2010 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy –Kodeks karny wykonawczy oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2010 r., Nr 40, poz. 227) od dnia 1 lipca 2010 roku. Jednocześnie wyżej wymienioną ustawą dokonano zmiany brzmienia art. 58 § 4 k.k. i art. 69 § 4 k.k., które *de facto* prowadzą do obowiązku orzekania przez Sądy wyłącznie jednego rodzaju kary- kary pozbawienia wolności bez możliwości warunkowego zawieszenia jej wykonania poprzez wprowadzenie dodatkowego wymogu dla takiego rozstrzygnięcia zaistnienia „szczególnie uzasadnionego wypadku” (art. 69 § 4 k.k. *in fine*). Zgodnie z dyrektywami wykładni w pierwszej kolejności znajduje zastosowanie wykładnia gramatyczna. Użycie w treści przepisu słowa „szczególny” oznaczającego „jedyny w swoim rodzaju, odznaczający się czymś osobliwym, zwracający uwagę; niezwykły, osobliwy” (Mały słownik języka polskiego, Warszawa 1994 s. 904) praktycznie w realiach w jakich następuje popełnienie tego typu czynu zabronionego wyklucza stosowanie art. 69 § 4 k.k., a orzekanie innego rodzaju kary – kary grzywny i kary ograniczenia wolności jest wyeliminowane wobec treści art. 58 § 4 k.k. W ocenie Sądu taka konstrukcja przepisu art. 58 § 4 k.k. i art. 69 § 4 k.k. prowadzi do konieczności orzekania jednego rodzaju kary skutkującej zawsze pozbawieniem wolności oskarżonego.

II.

Władzę sądowniczą stanowią Sądy i Trybunały, które są niezależne od innych władz, zaś wymiar sprawiedliwości należy wyłącznie do Sądów (art. 175 ust. 1 Konstytucji). Jest to wynik przyjętej w art. 10 Konstytucji zasady podziału władz państwa na ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą. Władza

ustawodawcza nie powinna wkraczać w materię objętą zakresem funkcjonowania władzy sądowniczej, którą sprawują niezawisli sędziowie podlegający tylko Konstytucji i ustawom. Z niezawisłości sędziów nie można uczynić jedynie języka ustawy, a funkcjonowania Sądów sprowadzić wyłącznie do mechanicznej subsumcji stanów faktycznych i wymierzania kar oznaczonych przez inną władzę państwową. Wymierzanie kar nie może pozostawać w oderwaniu od zasady sprawiedliwości i z wyłączeniem rzeczywistego udziału sędziego w wyrokowaniu. Ustawodawca ma swobodę w kreowaniu typów czynów zabronionych i sankcji karnych w granicach zasad konstytucyjnych. Istotne ograniczenie decyzyjności sędziów poprzez ustalenie sankcji zbliżonej do bezwzględnie oznaczonej ingeruje w zasadę niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Tylko pozornie realizacja znamion takiego samego przestępstwa przez sprawcę, cechuje się takim samym stopniem społecznej szkodliwości czynu. Ogólne zasady wymiaru kary nie mogą pozostawać poza zakresem oceny sędziowskiej dotyczącej okoliczności popełnienia czynu oraz analizy prognozy kryminologicznej osoby sprawcy. Orzekanie wyłącznie kary izolacyjnej oraz stygmatyzacji pobytem w zakładzie karnym, niezależnie od dyrektyw wymiaru kary może prowadzić do uznania, iż jest to kara niehumanitarna i niesprawiedliwa. Należy przy tym zauważyć, iż będzie to dotyczyło wyłącznie jednej kategorii sprawców, a sprawcy innych przestępstw o większym ładunku społecznej szkodliwości, uprzednio skazani nie zostaną poddani takim zasadom wymiaru kary. Aktualnie sędziowski wymiar kary wobec sprawców przestępstwa z art. 178a § 4 k.k. jest pozbawiony możliwości oznaczenia rodzaju kary poprzez wyeliminowanie wszystkich innych rodzajów kar z ich kodeksowego katalogu za wyjątkiem kary tzw. bezwzględnego pozbawienia wolności.

Wymierzanie sprawiedliwości w toku procesu karnego obejmuje decyzję o jego przypisaniu, karalności oraz wymiarze kary. W istocie to ustawodawca z naruszeniem art. 10, art. 175 ust. 1 i art. 178 ust. 1 wkroczył poprzez regulacje zawarte w art. 69 § 4 k.k. i art. 58 § 4 k.k. w obszar wymierzania sprawiedliwości zastrzeżony dla innej władzy państwowej.

III.

Ustawodawca w sposób abstrakcyjny dokonuje generalnej oceny społecznej szkodliwości stypizowanych przestępstw poprzez wskazanie granic ustawowego zagrożenia karą. W tych granicach sędzia ma swobodę w oznaczaniu kary, co jest emanacją normy art. 45 ust. 1 Konstytucji jako prawa każdego człowieka do sprawiedliwego osądzenia jego sprawy. Na płaszczyźnie norm prawa karnego reguły sędziowskiego wymiaru kary określone w art. 53 § 1 i § 2 k.k. i art. 54 § 1 k.k. są przepisami, które mają zapewnić standard z art. 45 ust. 1 Konstytucji. Ocena stopnia społecznej szkodliwości, stopnia winy, indywidualizacji wymiaru kary powinna być oddana do wyłącznej kompetencji Sądów i sędziów. Zastąpienie w sposób pośredni tej roli przez inną władzę państwową, niż sądownicza jest niemożliwe do wykonania bez naruszenia zasady podziału władz. Jednym z elementów zasady podziału władzy jest ochrona praw człowieka przed jej nadużywaniem przez niektóre organy państwa.

IV.

Sankcje bezwzględnie oznaczone były typowe dla systemów prawnych państw totalitarnych, gdzie wymiar sprawiedliwości miał być jedynie wykonawcą politycznych poleceń. Oczywiście aktualnie taka sytuacja nie występuje, lecz zaskarżone przepisy w sposób pośredni do takiego stanu zmierzają. Ograniczenie możliwości orzekania kary za występki z art. 178a § 4 k.k. wyłącznie do pozbawienia wolności bez generalnej możliwości warunkowego zawieszenia jej wykonania ogranicza swobodę sędziowską powodując, iż znaczna część z tych kar może być karami niesprawiedliwymi. Możliwość wyboru rodzaju kary za czyn z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 178a § 1 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., w rozpoznawanej sprawie nie istnieje, bez względu na właściwości osobiste, czy też sposób zachowania się po popełnieniu przestępstwa. (art. 53 § 2 k.k.) Aktualny stan prawny wyklucza orzeczenie w sprawie niniejszej zgodne z art. 45 ust. 1 i art. 178 ust. 1 Konstytucji. Niezależnie od faktów stwierdzonych w toku procesu karnego praktycznie nie będą one miały istotnego znaczenia dla orzeczenia o karze, która zawsze będzie karą pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, chociażby

tylko z tego powodu, iż jeden z czynów zarzuconych oskarżonemu będzie zakwalifikowany z art. 178a § 4 k.k. Dokonane zmiany legislacyjne powodują uzasadnione wątpliwości, co do zachowania przez ustawodawcę zasady podziału władz z art. 10 w zw. z art. 175 ust. 1 Konstytucji, gdyż konstrukcja art. 69 § 4 k.k. i art. 58 § 4 k.k. *de facto* określa jednoznacznie jaka kara ma być wymierzona sprawcy poprzez istotne ograniczenie swobody sędziowskiej.

V.

W ocenie Sądu dokonana zmiana przepisów powstała w oderwaniu od rzeczywistości społecznej i ekonomicznej. Istnieje cały katalog innych występków zagrożonych karą od 3 miesięcy do 5 lat pozbawienia wolności, których ponowne popełnienie przez sprawcę nie nakłada tak drakońskich reguł wymiaru kary o charakterze wyłącznie represyjnym. Wystarczy wskazać na kilka innych typów czynów zabronionych często występujących w praktyce orzeczniczej opisanych w art. 157 § 1 k.k., art. 207 § 1 k.k. czy w art. 278 § 1 k.k. , gdzie ich sprawcy uprzednio skazani za takie przestępstwo nie są wyłączni z możliwości stosowania wobec nich szerokiego katalogu kar. Zjawisko popełniania czynów zabronionych w Polsce po spożyciu alkoholu nie jest ograniczone wyłącznie do kierowania pojazdami mechanicznymi w ruchu lądowym. W uzasadnieniu projektu ustawy wskazano, iż nie wywoła on żadnych skutków ekonomicznych, co budzi poważne wątpliwości, gdyż zmiana powyższa w sposób bezpośredni doprowadzi do zwiększania ilości osób odbywających karę pozbawienia wolności w warunkach izolacji związanej z pobytem w zakładach karnych, co bezpośrednio przełoży się na wzrost kosztów ponoszonych przez Skarb Państwa. Powrotność do przestępstwa z art. 178 a § 1 k.k. w praktyce orzeczniczej jest dostrzegana, lecz należy podkreślić również łatwość wykrywania takich przestępstw, co ma wpływ na ujęcie statystyczne sporządzane przez Policję. W roku 2007 zostało skazanych za nieprzestrzeganie zakazów z art. 244 k.k. 20295 osób. Należy przyjąć założenie, z uwagi na zasady związane z zatarciem skazania za czyn z art. 178a § 1 k.k., iż co najmniej zbliżona liczba osób może wymagać dodatkowych miejsc w zakładach karnych w ujęciu rocznym, albowiem częstym zjawiskiem jest naruszenie zakazu

prowadzenia pojazdów łącznie z kierowaniem pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości. Z tych względów powyższe dane można uznać za miarodajne dla skutków nowej regulacji. / *vide*: Materiały Konferencji Towarzystwa Naukowego Prawa Karnego w sprawie przeludnienia zakładów karnych pod red. Teodora Szymanowskiego – wkładka do zeszytu 2/2010 „Państwa i Prawa” / Kolejnym problemem wynikającym z zaskarżonej regulacji są kwestie związane z wymiarem kary łącznej pozbawienia wolności. O ile jeden z czynów sprawcy okaże się występkiem z art. 178a § 4 k.k., kara łączna pozbawienia wolności będzie musiała być orzeczona za wszystkie przypisane przestępstwa w formie bezwzględnej. Także orzeczenie za jeden z czynów kary ograniczenia wolności w sytuacji, gdy oskarżony będzie uznany za winnego przestępstwa typu kwalifikowanego z art. 178a § 4 k.k. będzie prowadziło do konieczności odbywania kary pozbawienia wolności w formie izolacyjnej także za wszystkie pozostałe przestępstwa. Z taką sytuacją mamy do czynienia w realiach sprawy niniejszej w związku z połączeniem spraw do wspólnego rozpoznania o czyn z art. 207 § 1 k.k. i czyn z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 178a § 1 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Następuje więc w sposób pośredni różnicowanie sytuacji prawnej oskarżonych dodatkowo o inne przestępstwa w zależności od tego, czy są jednocześnie oskarżeni o popełnienie czynu z art. 178a § 4 k.k. Taka sytuacja powoduje niczym nieusprawiedliwione różnicowanie osób znajdujących się w stanie oskarżenia o inne przestępstwa, tylko z tego powodu, iż jednym z czynów za które mogą podlegać odpowiedzialności karnej jest występki z art. 178a § 4 k.k. W ten sposób oskarżeni o inne przestępstwa pozostające w zbiegu realnym z przestępstwami zakwalifikowanymi z art. 178a § 4 k.k. z uwagi na treść art. 69 § 4 k.k. znajdują się w sytuacji prawnej, która w sposób jaskrawy prowadzi do naruszenia art. 2 w zw. z art. 32 ust.1 Konstytucji Rzeczypospolitej. Odpowiedź na pytanie prawne będzie miała wpływ na czynności orzecznicze związane z ewentualnym rozstrzygnięciem, co do kary w sprawie zawisłej przed Sądem Rejonowym w Janowie Lubelskim.

VI.

Wraz z postanowieniem zawierającym pytanie prawne przesyła się akta główne sprawy wraz z aktami sprawy połączonej do wspólnego rozpoznania . Akta związkowe z uwagi na toczące się postępowania wykonawcze lub konieczność wydawania odpisów orzeczeń zostaną nadesłane na żądanie Trybunału Konstytucyjnego. Pozostałe dowody w postępowaniu mają charakter powszechnie znanych, gdyż są to teksty organów promulgacyjnych oraz druki sejmowe dostępne w formie elektronicznej.

Postanowienie ogłoszono.

Za zgodność z oryginałem

STARSZY
SEKRETARZ SĄDOWY

Wanda Zygmont
Wanda Zygmont